

GØDNINGSGREGLER FOR ØKOLOGER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Den tilladte gødningsmængde på økologiske bedrifter er reguleret af mange forskellige regelsæt, og det er altid den laveste værdi, som skal overholdes. Denne artikel samler reglerne for gødning fra økologi, harmoni, tilskud og brancheaftaler m.v.

Oversigtsskema (se nærmere beskrivelser nedenfor)

Regelgrundlag	Enheder for beregningen	Gødningstyper, der indgår i beregningen
Generelle harmoniregler	Max. 1,4 eller 1,7 DE pr. ha	Husdyrgødning og biomasse fra biogas
Generelle gødningsregler	N-kvotet (udnyttet N)	Alle N-holdige gødninger
EU økologiregler	Max. 170 kg total N pr. ha	Husdyrgødning – økologisk og ikke-økologisk
	Dokumenteret behov eller max. 70 kg total N pr. ha	Ikke-økologisk husdyrgødning og anden organisk gødning
Økologisk Arealtilskud (5-årigt tilsagn søges i fællesskemaet)	Basistilskud max. 100 kg udnyttet N i gns. pr. ha på hele bedriften	Alle N-holdige gødninger
	Tillæg til nedsat N max. 60 kg udnyttet N i gns. pr. ha på hele bedriften	
Miljøbetinget tilskud (Model for	Max. 140 kg total N i gns. pr. ha på hele bedriften	Alle N-holdige gødninger

gødning vælges i fælles-skemaet)	Max. 75 pct. af N-norm på markniveau (udnyttet N)	Alle N-holdige gødninger
Brancheaftale for kreaturer (Mælkeproducenter og leve-randører af oksekød til Friland)	Max. 140 kg total N i gns. pr. ha på hele bedriften	Alle N-holdige gødninger
Slambekendtgørelse	Evt. regulering af fosfor	Affalds- og restprodukter
Anden regulering	Begrænset N på mark-/bedriftsniveau fx ift. miljøgodkendelse, natur- og miljøudpegninger	

EU regler for økologisk jordbrug

Er defineret i Kommissionens Forordning nr. 889 om økologisk produktion fra 2008 ([KFO 889/2008](#))

- 170 kg total kvælstof i husdyrgødning pr. ha på bedriftens harmoniareal
- Ikke-økologisk gødning - tilladte midler fra bilag 1. Dokumenteret behov eller max. 70 kg total kvælstof pr. ha (alle kvælstofholdige gødningsmidler medregnet)

170 kg total-kvælstof fremgår af [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#) fra NaturErhvervstyrelsen. De 170 kg total-kvælstof omfatter kun husdyrgødning, men NaturErhvervstyrelsen vurderer ikke, at det er muligt at dokumentere behov for mere end 170 kg total-kvælstof. Det er derfor ikke muligt at bruge kvælstofholdige organiske gødningsmidler af anden oprindelse ud over de 170 kg kvælstof, uanset om det skulle være muligt i forhold til andre regelsæt.

Muligheden for at bruge ikke-økologisk gødning er betinget af, at der ikke er økologisk gødning nok til rådighed. Som en dansk fortolkning kan man uden dokumentation bruge op til 70 kg total-kvælstof pr. ha. Kan man dokumentere et større behov for gødning på bedriften, og der er en høj andel kløvergræs, bælgeplanter og efterafgrøder i sædskiftet, kan der bruges mere. Denne mængde vil blive reduceret, hvis/når der kommer mere eller tilstrækkeligt økologisk gødning til rådighed for produktionen i Danmark. Alle ikke-økologiske kvælstofholdige gødningstyper skal indgå i beregningen af de 70 kg total-kvælstof. Krav til dokumentation af et større behov for gødning fremgår af [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion, afsnit 8.2. De specifikke retningslinjer forventes at blive justeret fra den 1. januar 2016.](#)

Aftale om udfasning af ikke-økologisk gødning

De økologiske organisationer i Danmark ønsker at reducere andelen af ikke-økologisk husdyrgødning på de økologiske bedrifter, og arbejder på at udfase brugen af disse i takt med, at der sikres andre brugbare alternativer. I øjeblikket er det tilladt at anvende op til 70 kg total kvælstof pr. ha fra ikke-økologisk gødning uden at dokumentere behovet yderligere. Det forventes, at der er tilstrækkelige alternativer til, at dette kan reduceres til 50 kg total kvælstof pr. ha fra 2017. Har man behov for større mængder ikke-økologisk gødning, skal behovet dokumenteres (se ovenfor).

Generelle harmoniregler

Det er de generelle harmoniregler, der også gælder for økologer, på nær undtagelsen om 2,3 DE pr. ha for kvægbrug. Bedriftstyper, produktionsmæssig sammenhæng m.v. er defineret i [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 6](#).

- 1,4 DE pr. ha gælder som hovedregel for alle bedrifter
- 1,7 DE pr. ha gælder, for bedrifter med kvæg, får, geder eller hjorte og bedrifter, der indgår i en produktionsmæssig sammenhæng med denne type

Kvælstofkvote for bedriften

Bedriftens generelle kvælstofkvote skal beregnes uden at tage hensyn til, at det er en økologisk bedrift. Kvælstofkvoten opgøres i udnyttet kvælstof. Afhængigt af afgrødesammensætning kan den generelle kvote være den mest begrænsende faktor f.eks. med en stor andel bælglplanter i sædskiftet. Se [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 2](#).

Kvælstofkvoten skal i mange tilfælde korrigeres, f.eks. ved miljøstøtteordninger eller begrænsninger i forbindelse med indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse.

Bedrifter, der søger Økologisk Arealtilskud (se nedenfor), skal overholde den kvote, det valgte niveau på 60 eller 100 kg udnyttet kvælstof giver for bedriften, hvis det er lavere end den generelle kvote. I tilfælde af at kvoten skal reduceres for manglende pligtige efterafgrøder er det den laveste kvote, som reduceres yderligere.

Økologisk Arealtilskud

Gødningsbetingelserne i den nye 5-årige støtteordning for økologiske arealer Økologisk Arealtilskud fra 2015 indeholder to valgmuligheder for gødningstilførsel:

- 100 kg udnyttet kvælstof pr. ha harmoniareal i gennemsnit for hele bedriften ved basistilskud (870 kr. pr. ha). Kravet gælder kun for de bedrifter, der er tilmeldt gødningsregistret.
- 60 kg udnyttet kvælstof pr. ha harmoniareal i gennemsnit for hele bedriften ved basistilskud med tillæg til nedsat kvælstof (870 + 500 kr. pr. ha). Det er et krav, at man er tilmeldt gødningsregistret for at søge dette tillæg.

Alle, der er omfattet af 60 og 100 kg kvælstof-kravet, skal udfylde og indsende skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast Selv-service. De 140 kg total kvælstof ændres således til 100 kg udnyttet kvælstof og muligheden for at vælge at reducere til 75 pct. af kvælstof-normen på markniveau forsvinder.

Bedrifter med samtidig drift af en økologisk og en konventionel enhed skal også opfylde det valgte kvælstof-krav for hele bedriftens harmoniareal.

Miljøbetinget tilskud

Der er nogle få tilsagn om miljøbetinget tilskud til juletræer, som fortsætter indtil den 5-årige tilsagnsperiode udløber. Betingelsen om reduceret gødningstilførsel på marker eller bedrifter med tilsagn om miljøbetinget tilskud kan fortsat opfyldes på to måder:

- Maksimalt 140 kg total-N pr. ha i gennemsnit på hele bedriftens harmoniareal eller

- 75 procent af kvælstofnormerne (i udnyttet kvælstof) for de konkrete afgrøder og arealer med tilsagn/støtte i planperioden. Bedriftens samlede kvælstofkvote reduceres.

Beregningsmetoden skal vælges for den indeværende planperiode ved afkrydsning i fællesskemaet senest den 21. april 2015. I beregningen af 140 kg total-kvælstof indgår alle kvælstofholdige gødningstyper. Uanset den valgte model for gødningstilførsel skal der til enhver tid foreligge en opdateret gødningskvoteberegning på bedriften ved kontrolbesøg. Det kan være en opdateret gødningskvoteberegning i Tast selv eller et opdateret skema A (gødningsplanlægning). Det er vigtigt, at det fremgår hvordan kvoten er reduceret på de enkelte marker og hvad den samlede reducerede kvote for bedriften er.

Se mere om [krav om gødningskvoteberegning og gødningsregnskab for visse miljøstøtteordninger](#)

Brancheaftaler med supplerende regler

De økologiske organisationer, mejerier og Friland A/S har indgået aftale med deres leverandører om, at der maksimalt må bruges 140 kg total-kvælstof pr. ha på bedriften. I beregningen indgår alle kvælstofholdige gødningstyper, som beskrevet ovenfor ved Miljøbetingset tilskud. Brancheaftalen omfatter alle økologiske mælkeproducenter og bedrifter, der leverer slagtekreaturer til Friland. Reglen gælder fra det tidspunkt hvor dyrene starter omlægning.

For økologiske bedrifter med svin og fjerkræ eller planteavlbedrifter har brancherne ikke fundet det relevant at indgå en særlig aftale om at begrænse gødningsmængden.

Slambekendtgørelsen

Flere gødningstyper, der er tilladt i økologisk jordbrug (bilag 1), er reguleret efter [Slambekendtgørelsen](#) f.eks. vinasse, sojamelasse og protamylasse. Det betyder at udbringningen skal anmeldelse til kommunen, hvis man modtager mere end 10 tons tørstof pr. år, og der max må udbringes 90 kg fosfor over 3 år og max 170 kg total-kvælstof pr. ha pr. år på markniveau (§22). Hvis disse gødningstyper f.eks. protamylasse blandes i gylle med max 25 procent, kan det dog udbringes efter reglerne i [Husdyrgødningsbekendtgørelsen](#) uden begrænsning i fosformængden.

Anden regulering på bedriften

Vær også opmærksom på, at der kan være andre restriktioner på anvendelse af gødning på den enkelte bedrift. For eksempel vilkår eller aftaler i forbindelse med miljøgodkendelse af en husdyrproduktion, som begrænser kvælstoftilførslen på enkeltmarker eller samlet på bedriften. Kommunernes vand- og Natura 2000-planer kan også begrænse anvendelse af gødning på bedriften.

© 2021 - SEGES Projektsitet